

Lokale Economische Agenda

Gemeente Midden-Groningen

Mei 2025

Voorwoord

De noodzaak voor de gemeente Midden-Groningen om te beschikken over een actuele lokale economische agenda is in de afgelopen periode sterk toegenomen. De wereld om ons heen verandert in snel tempo. De grote maatschappelijke transitie (onder meer van analoog naar digitaal, van fossiel naar hernieuwbare energie en van lineair naar circulair) van deze tijd brengen grote economische uitdagingen én kansen met zich mee. Daarnaast zien we in toenemende mate dat de beschikbaarheid van productiefactoren onder druk staat. Arbeid was al langer schaars, maar ook ruimte, energie en grondstoffen zijn in veel beperktere mate beschikbaar voor de bedrijven in onze gemeente, dan een aantal jaar geleden.

Bovenstaande ontwikkelingen vormen aanleiding om de rol en inzet van de gemeente in het economisch domein opnieuw te definiëren. Uitgangspunt is dat de gemeente in het economisch domein niet alles zelf kan én hoeft te doen. Zeker in Groningen. Vanuit de Economische Agenda Nij Begun zullen immers in de komende jaren veel middelen beschikbaar zijn om de regionale economische structuur te versterken en te werken aan een toekomstgerichte economie.

Met deze agenda, die de economische inzet vanuit onze gemeentelijke organisatie voor de komende periode beschrijft, borgen we dat onze gemeentelijke ambities aansluiten op de regionale ambities en dat onze eigen inzet is afgestemd op de inzet van anderen (het Rijk, de provincie en de regio). Zodanig dat we met onze eigen middelen en capaciteit een zo'n maximaal mogelijke bijdrage kunnen leveren aan de economische vitaliteit van onze gemeente. Dat doen we voor onze ondernemers en onze inwoners.

We starten daarbij niet vanaf nul. Op deelonderwerpen van de economische agenda is in de afgelopen jaren hard gewerkt aan ambities en uitvoeringsplannen. Zo hebben we onder meer gewerkt aan een visie op de ondernemersdienstverlening, bedrijventerreinen en vrijetijdseconomie. En zijn we succesvol geweest in de uitgifte van bedrijventerreinen. De ervaringen die we hierin hebben opgedaan én de vastgestelde ambities en uitvoeringsprogramma's die dit hebben opgeleverd, zijn ondergebracht in deze Economische Agenda. Hiermee is geborgd dat er komende jaren vanuit één overkoepelende visie, integraal en effectief verder gewerkt kan worden aan de realisatie van onze economische ambities.

Annemiek Hoesen - Spithorst
Wethouder Economische Zaken
Gemeente Midden-Groningen

Onze visie en ambities

De brede welvaart van onze inwoners vormt het vertrekpunt van al ons beleid. Brede welvaart gaat over de kwaliteit van het leven hier en nu, rekening houdend met de mate waarin die invloed heeft op de kwaliteit van leven van toekomstige generaties. Het raakt daarmee aan alles wat het leven de moeite waard maakt, zoals gezondheid, werk en vrije tijd, zorg, wonen, inclusiviteit, gelijke kansen, veiligheid, onderwijs, kwaliteit van de natuur en leefomgeving en de waardering van het eigen leven. De bijdrage van economische activiteiten aan het brede welvaartsniveau en het sociaaleconomisch perspectief van onze inwoners is groot. Een vitale economie en de brede welvaart zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden, want de welvaart van de inwoners wordt onder meer bepaald door de beschikbaarheid en zekerheid van werk, het inkomen dat daarmee wordt verdiend en de mate waarin wordt deelgenomen op de arbeidsmarkt.

Vanuit bovenstaande achtergrond blijven wij ook de komende periode werken aan een vitale en toekomstbestendige economie, met voldoende passende banen, ruimte om te ondernemen en waarin innovaties worden ontwikkeld en maatschappelijke uitdagingen een oplossing vinden.

In de afgelopen decennia stond - net als in de rest van Nederland - ons economische inzet primair in het teken van het streven naar de realisatie van werkgelegenheid en economische groei. Mede als gevolg hiervan is onze economie gegroeid en is het (materiële) welvaartsniveau van onze inwoners toegenomen.

Voor de komende periode hebben wij de ambitie om met onze inzet de brede welvaartsontwikkeling verder te versterken. Een vitale economie met voldoende werkgelegenheid blijft daarbij van groot belang. Het hebben van werk leidt tot economisch perspectief, financiële zelfredzaamheid en eigenwaarde en is daarmee een belangrijke factor als het gaat om het geluk van mensen. In Midden-Groningen willen we daarom het economisch perspectief en daarmee gepaarde financiële zelfredzaamheid borgen voor de huidige én toekomstige generatie(s). Voor ons ligt hier een uitdaging, aangezien het juist veel sociaaleconomische factoren zijn die ervoor zorgen dat de brede welvaart in Midden-Groningen op een lager niveau ligt dan op veel andere plekken in Nederland. Vanuit BWRI en de Kredietbank wordt hier nu al volop aan gewerkt. Ook vanuit het economisch domein willen wij aan de realisatie van deze opgaven bijdragen.

De economie van Midden-Groningen kan ook bijdragen aan andere aspecten van brede welvaart. Bijvoorbeeld door het helpen oplossen van maatschappelijke vraagstukken. Grote transities, zoals de overgang van analoog naar digitaal, van fossiel naar duurzaam en van lineair naar circulair, zullen de komende jaren het economisch denken en handelen van de gemeente en ondernemers steeds meer sturen. In de visie van de gemeente biedt de economie oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken. Wanneer deze vraagstukken succesvol worden aangepakt, heeft dit een positief effect op de welvaart. Economische groei leidt niet automatisch tot welvaartsgroei; daarom zal de focus van de gemeente meer liggen op kwalitatieve groei dan op kwantitatieve groei.

Het derde element van de visie van de gemeente is dat we ons neerleggen bij het feit dat de toekomst uitermate onzeker is. De wereld om ons heen verandert en doet dit snel. Trends en ontwikkelingen volgen elkaar in rap tempo op. Er valt niet te voorspellen naar welke economische activiteiten in de toekomst veel vraag zal zijn of welke technologieën het beste scoren. Daarnaast zorgen schaarsten van bijvoorbeeld arbeidskrachten, ruimte, grondstoffen en energie ervoor dat niet alles op elke plek kan en dat we selectiever moeten zijn in wat we willen. Schaarste aan grondstoffen bevestigt dat we in versneld tempo moeten omschakelen naar een circulaire economie, schaarste aan energie betekent dat we moeten werken aan nieuwe energiesystemen en schaarste aan personeel betekent dat de arbeidsproductiviteit omhoog moet en dat we behoefte hebben aan arbeidsbesparende technologieën (bijvoorbeeld door robotisering en AI). Het vergroten of op peil houden van het brede welvaartsniveau van onze inwoners kan dan ook alleen worden gerealiseerd als er in Midden-Groningen goed op grote

maatschappelijke opgaven (bijvoorbeeld verduurzaming en digitalisering), veranderingen en schaarsten wordt ingespeeld. Zodanig dat onze inwoners en bedrijven, maar ook wijzelf als overheid, wendbaar en flexibel kunnen meebewegen en weerbaar zijn in het geval van tegenslag. Inzet van robotisering en AI vraagt ook om specifieke competenties van onze inwoners. Alleen als we dat samen in Midden-Groningen weten te bereiken, kunnen we de concurrentiekracht van onze ondernemers versterken en de sociaaleconomische vitaliteit verbeteren en vanuit de economie een positieve bijdrage leveren aan de brede welvaart van onze inwoners.

Het vierde en laatste onderdeel van de visie is dat we als gemeente de opgaven die wij voor de economie van Midden-Groningen zien, aanpakken vanuit samenwerking. We kunnen en willen dat niet alleen doen, maar met stakeholders binnen de gemeente (het bedrijfsleven, onderwijsinstellingen, grote investeerders) en met samenwerkingspartners daarbuiten (denk bijvoorbeeld aan onze buurgemeenten, de provincie Groningen, de NOM, GroBusiness én de uitvoeringsorganisatie die onder Economische Agenda Nij Begun wordt ingericht). Uitgangspunt van de economische agenda is dan ook dat we eigenlijk altijd mee investeren met anderen en dat het eigenaarschap van het resultaat van deze investeringen bij voorkeur geheel of gedeeltelijk bij andere partijen komt te liggen.

Analyse: stand van de economie

Om te weten waar we de komende jaren aan moeten werken hebben we een visie nodig, maar moeten we ook weten waar we nu staan met onze economie. Om van de Ausgangssituatie naar de gewenste situatie te werken ontstaat richting, daaraan ontleen we onze koers. De stand van de economie van Midden-Groningen valt onder meer op te maken uit de Economische foto die in samenwerking met KplusV is opgesteld in opdracht van de gemeente Midden-Groningen.

Hieruit komt het beeld naar voren dat Midden-Groningen zich de afgelopen jaren economisch positief heeft ontwikkeld, maar dat de werkgelegenheidsfunctie naar verhouding beperkt is. Midden-Groningen telt relatief weinig banen ten opzichte van de omvang van haar (potentiële) beroepsbevolking. Veel van onze inwoners zijn hierdoor afhankelijk van de werkgelegenheid in de regio (met name in de gemeente Groningen). Maar andersom geldt dat ook. Veel van de bedrijven in onze gemeente zijn namelijk afhankelijk van werknemers die woonachtig zijn buiten onze gemeente. Kortom, de bedrijven en inwoners van Midden-Groningen zijn sterk verweven met de regio om hen heen, er is sprake van een duidelijke wederkerigheid.

Inmiddels telt onze gemeente ruim 23.000 arbeidsplaatsen en ruim 5.600 bedrijfsvestigingen. In de afgelopen 10 jaar is de werkgelegenheid met ruim 7% toegenomen. De werkgelegenheidsontwikkeling lag daarmee onder het provinciale gemiddelde en het landelijke gemiddelde. Belangrijke verklaringen hiervoor zijn dat Midden-Groningen in termen van werkgelegenheid extra gevoelig is voor conjunctuurschommelingen. In een economisch minder goede periode neemt de werkgelegenheid sneller af dan op andere plekken in Nederland. Daarnaast speelt ook de sectorstructuur hierin een rol. Midden-Groningen heeft relatief veel werkgelegenheid in sectoren (landbouw en industrie) die het de afgelopen jaren sowieso wat lastiger hadden. Overigens groeide ook de beroepsbevolking in onze gemeente minder snel.

In de toekomst wordt het steeds lastiger om de huidige wijze, namelijk door meer mensen aan te nemen, economische groei te realiseren. De werkloosheid in de gemeente is nu al laag (en ligt op het landelijke en provinciale niveau). In de arbeidsparticipatie zit in vergelijking met het landelijke gemiddelde weliswaar nog wel wat rek (we hebben naar verhouding meer inactieven), maar historisch gezien hebben er ook in Midden-Groningen nog nooit zoveel mensen meegedaan in het arbeidsproces als op dit moment, is de werkloosheid lager dan ooit en de arbeidsparticipatie hoger dan ooit. Dat is

natuurlijk een mooi gegeven, want dat betekent dat de beroepsbevolking in staat is en bereid is om te werken en 'courant' is. Het betekent echter ook dat er weinig rek zit in de huidige arbeidsmarkt.

Menselijk kapitaal vormt al langere tijd het belangrijkste knelpunt bij ondernemers in onze gemeente. In de periode tot 2050 zal de omvang van de potentiële beroepsbevolking in de provincie Groningen als gevolg van vergrijzing naar verwachting af gaan nemen met 60.000 personen. De vijver wordt dus aanzienlijk kleiner. Dat geldt niet alleen voor Groningen, maar voor het gehele Noorden. Als we economisch willen groeien, moeten we vooral productiever worden.

Naast de productiefactor arbeid zijn ook andere productiefactoren in de afgelopen jaren schaarser geworden. Energie, grondstoffen, maar ook ruimte om te kunnen ondernemen en zo mogelijk te kunnen groeien is in veel mindere mate voorhanden in vergelijking tot een aantal jaren terug. Het plaatst zowel bedrijven als instellingen voor de grote uitdaging om meer uit bestaande productiefactoren te halen. Dat betekent dat bedrijven in de gemeente vooral ook slimmer en kapitaalintensiever moeten gaan produceren. Oplossingen voor het human capital vraagstuk moeten in toenemende mate gevonden worden in innovatie op het gebied van digitalisering, robotisering en AI. Daarnaast moet het opleidingsniveau van de beroepsbevolking omhoog en dient vraag en aanbod naadloos op elkaar aan te sluiten. Nog altijd 24% van de beroepsbevolking in onze gemeente heeft geen startkwalificatie. Dit aandeel daalt gestaag, maar langzamer dan landelijk. Zeker wanneer het werk complexer wordt (en die trend speelt al langer), dan is dit naar verhouding een kwetsbare groep op de arbeidsmarkt.

De flexibilisering van de arbeidsmarkt en schaalverkleining in de economie zet door, ook in Midden-Groningen. Het aantal zelfstandigen zonder personeel is in de afgelopen periode fors toegenomen. De gemiddelde vestigingsgrootte neemt hierdoor verder af. In toenemende mate vindt mede hierdoor groei plaats in activiteiten met een beperkte economische toegevoegde waarde. De afgelopen jaren is het aantal werkgevers in de gemeente nauwelijks gegroeid. Net als op andere plekken in Noord-Nederland zien we ook in Midden-Groningen dat er sprake is van een schaalverkleining van de economie die de productiviteitsgroei en de innovatiekracht onder druk zet. Voor beide is namelijk enige schaal nodig. Ook voor professioneel HRM beleid en stimulering van een leven lang ontwikkelen is de bedrijfsomvang van belang.

Van oudsher wordt de gemeente gekenmerkt door haar omvangrijke industriële fundamente. Hoewel de werkgelegenheid de laatste jaren terugliep, is de sector nog altijd goed voor 22% van het aantal arbeidsplaatsen in de gemeente. Landelijk bedraagt dat aandeel 9%. De industrie is de grootste werkgever in de gemeente. Tellen we daar de indirecte werkgelegenheid bij op (een baan in de industrie levert minimaal een baan op in een andere sector) én het gegeven dat de arbeidsproductiviteit per arbeidsplaats in de industrie bovengemiddeld hoog is, dan vormt het de meest toonaangevende en ook de meest in het oog springende sector binnen de gemeente.

Naast de industrie is ook de landbouwsector in Midden-Groningen van bovengemiddelde omvang; 6% van het totaal aan arbeidsplaatsen (het landelijk aandeel bedraagt minder dan 3%). Het plattelandskarakter van de gemeente speelt hierin een rol. Maar ook het feit dat er binnen de gemeente op enige schaal glastuinbouw wordt bedreven draagt hieraan bij. Tot slot valt ook het aandeel van de bouwsector in onze totale economie op. Deze sector is goed voor 7% van het totaal aan arbeidsplaatsen (het landelijke aandeel bedraagt 5%). Doordat de werkgelegenheid in de bouw in

de afgelopen periode sneller toenam dan gemiddeld in Nederland, is het relatieve belang van deze sector toegenomen. Uiteraard is dit ook mede een gevolg van de forse schadeherstel- en versterkingsoperatie die in de regio gaande is.

De commerciële diensten zijn overwegend ondervertegenwoordigd, Dat geldt ook voor de sector toerisme en recreatie. In Nederland is deze sector goed voor bijna 7% van de werkgelegenheid. In Midden-Groningen is dat 5%.

Sinds 2013 zijn er in Midden-Groningen per saldo 1.600 banen bijgekomen. De grootste groei deed zich voor in de zorg (+1.030 banen), gevolgd door de handel en de bouw. De grootste daling van de werkgelegenheid deed zich voor in de industriële sector (-560 banen) en de landbouw (-245 banen). Het industriële fundament dat we hier hebben is dus wel belangrijk, maar niet vanzelfsprekend. Landelijk groeide de werkgelegenheid in de industrie in dezelfde periode wel licht.

Onze opgave: werken aan economische vitaliteit

De gemeente wil een bijdrage leveren aan de brede welvaart door te werken aan een vitale en toekomstkrachtige economie. Wij kennen als gemeente onze eigen beperkingen. We realiseren ons dat de maakbaarheid van de economie beperkt is. De verantwoordelijkheid om met de onderstaande opgaven aan de slag te gaan is in onze ogen breed én ligt niet uitsluitend bij de gemeente of de overheid.

Vanuit een faciliterende en stimulerende rol wil de gemeente haar bijdrage leveren aan de brede welvaart door te werken aan een vitale en toekomstkrachtige economie. Dat is dan ook het doel van lokale economische agenda. Hoewel onze bijdrage aan de opgaven vaak kleinschalig en indirect zal zijn denken we als gemeente wel degelijk impact te kunnen maken. Onder meer door voor economische actoren de juiste randvoorwaarden te creëren, bedrijven te verleiden met opgaven aan de slag te gaan en ze hierbij te verbinden met de juiste partners. Zodanig dat mede door onze inzet, Midden-Groningen uiteindelijk kan beschikken over een vitale economie:

- die groeit (in termen van toegevoegde waarde en werkgelegenheid) waardoor er voldoende werk is voor iedereen (we willen een arbeidsmarkt die meer in balans is),
- waar veel economische en maatschappelijke waarde wordt gecreëerd en de arbeidsproductiviteit (en het verdienvermogen) toeneemt,
- waar sectoren met een bovengemiddelde economische betekenis zoals de industrie, én sectoren die een grote impact hebben op leefomgeving en leefbaarheid zoals de vrijetijdseconomie en de landbouwsector, blijvend worden versterkt,
- waar voldoende ruimte is om te ondernemen,
- waar de beroepsbevolking maximaal deelneemt in het arbeidsproces,
- waar het opleidingsniveau en de competenties van mensen passend is bij de vraag,
- waar ondernemers duurzaam innoveren en ondernemen, en internationaal concurrerend zijn,
- waar goede randvoorwaarden aanwezig zijn, zoals een uitstekende bereikbaarheid en een aantrekkelijke en gezonde leefomgeving.

Zoals al eerder aangegeven is de economische realiteit door een toenemende schaarste van productiefactoren en een tijdperk van grote maatschappelijke transities aan het veranderen. In dit licht en rekening houdend met de huidige stand van de economie, zien we een aantal opgaven bij het vergroten van de economische vitaliteit in Midden-Groningen voor de komende periode.

Opgave 1: oplossingen voor schaarste aan productiefactoren arbeid (voldoende menselijk kapitaal), grondstoffen (o.a. energie en water) en kapitaal (ruimte). Schaarste is een belangrijke drijfveer voor vernieuwing. Uitdagingen die daarbij horen zijn:

- a. het transformeren van een lineaire naar een circulaire economie;
- b. het versnellen van de digitalisering van de economie (zowel ondernemers als beroepsbevolking);
- c. het verhogen van de arbeidsproductiviteit door het vergroten van het verdienvermogen en door innovatie;
- d. het aantrekken van talent van buiten de gemeente;
- e. het vergroten van de arbeidsproductiviteit door innovatie en arbeid effectiever en efficiënter in te zetten in productieprocessen.

Opgave 2: groeien richting een betekenisvolle economie door:

- a. stimuleren van economische activiteiten binnen de gemeente die economische en maatschappelijke waarde toevoegen en het verdienvermogen vergroten.

Opgave 3: voorbereiding op en om gaan met onzekerheden door:

- a. het vergroten van de wendbaarheid en weerbaarheid van ondernemers en het beter benutten van hun groeipotentieel door versterking van ondernemerschap, innovatie en internationalisering;
- b. het vergroten van de wendbaarheid en weerbaarheid van de beroepsbevolking door het versterken van de leercultuur en het stimuleren van een leven lang ontwikkelen;
- c. het versterken van de samenwerkende, wendbare en lerende gemeente: de collectieve leercurve moet versneld omhoog, er is ruimte nodig voor het experiment en voor nieuwe vormen van (economische) samenwerking.

Opgave 4: zorgen voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat door:

- a. het aantrekkelijk maken/houden van onze centra;
- b. het op orde houden van onze werklocaties (voldoende en toekomstbestendig);
- c. zorgdragen voor goede randvoorwaarden, zoals bijvoorbeeld de verbetering van de digitale en fysieke bereikbaarheid, een passend woningbouwprogramma, het behouden van een goed voorzieningenniveau, recreatieve voorzieningen en cultureel aanbod en versterking van landschappelijke en historische waarden. Die randvoorwaarden 'regelen' we niet via de economische agenda, deze maken onderdeel uit van aanpalend beleid, maar zijn wel van het grootste belang voor de brede welvaart en ook om de economische ambities die we als gemeente hebben te kunnen realiseren.

Dit zijn stuk voor stuk majeure opgaven die:

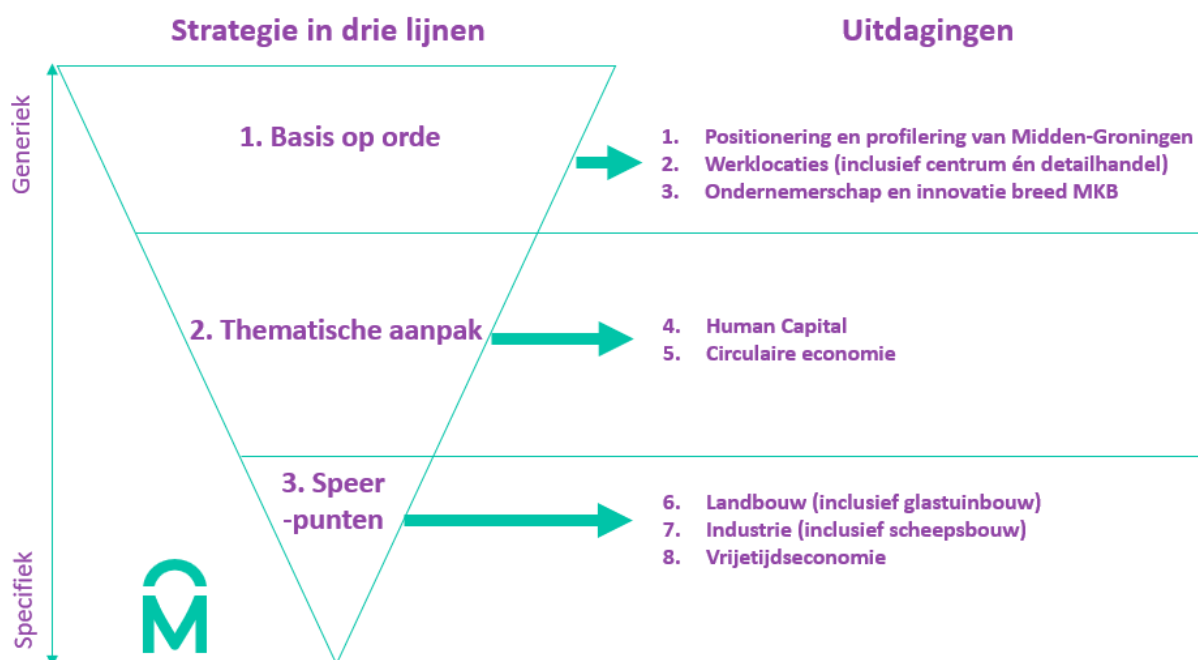
- 1) Een goede doorvertaling vragen in onze economische projecten, programma's en instrumenten en in ons dagelijks handelen en de afwegingen die we maken.
- 2) Een lange adem vergen en een betrouwbare overheid vragen. Het zijn grote opgaven en dat vraagt om koersvastheid over een langere tijd.
- 3) Vragen om een krachtenbundeling, de gemeente kan dit niet alleen. Dat betekent dat we anderen verleiden om in deze opgaven te investeren (als facilitator en initiator) en zelf daarin ook het goede voorbeeld geven.
- 4) Afhankelijk zijn van veel factoren die buiten de invloedssfeer van de gemeente liggen. Het gaat er vooral om dat we in onze afweging steeds goed kijken in welke mate wij als gemeente toegevoegde waarde kunnen leveren en onze inspanningen renderen en of interventies passen bij onze gemeentelijke kerntaken en onze rolopvatting.
- 5) Vragen om integraal beleid en integrale keuzes die we als gemeente maken. Vanuit het economisch beleid leveren we bijdragen aan de doelen op andere beleidsdomeinen en vice versa.

Onze strategie en agenda

We werken de komende jaren langs drie sporen aan de economische vitaliteit van Midden-Groningen. Hetgeen wij uitvoeren binnen deze sporen vormt de gemeentelijke bijdrage aan de realisatie van de grote opgaven die wij zien voor economie van Midden-Groningen als geheel. We investeren in het op orde houden van de basis oftewel een attractief ondernemers- en vestigingsklimaat. Daaronder vallen de activiteiten uit onze agenda die in principe alle ondernemers in de gemeente ten goede komen, het generieke beleidsdeel. Hier gaat het bijvoorbeeld over de positionering en profilering van Midden-Groningen, over het op orde hebben van onze werklocaties (kwantitatief en kwalitatief) en over het bevorderen van ondernemerschap, innovatie en internationalisering van het brede MKB.

Ten tweede investeren we in een aantal thema's die veel aandacht behoeven en waar we dus werk van willen maken. Dit zijn de thema's die samenhangen met de schaarste opgave en met grote transities in de economie en de samenleving. Vooralsnog richten wij ons daarbij op specifieke uitdagingen rondom de transformatie van een lineaire naar een circulaire economie én vraagstukken op het gebied van human capital (bijvoorbeeld op-, om- en bijscholing, maar ook een inclusieve arbeidsmarkt).

Ten derde investeren we in de kracht en tractie van de economie van Midden-Groningen: onze speerpunten. Dit betreft de industrie, vanwege haar bovengemiddelde economische betekenis. De vrijetijdssector, vanwege het brede maatschappelijke belang van deze sector en het groeipotentieel dat door ons en binnen de regio voor deze sector wordt gezien. En de landbouwsector mede in relatie tot de transitieopgave binnen deze sector en grote impact hiervan op de leefomgeving van onze inwoners.

Wat we op deze acht onderwerpen voornemens zijn te gaan doen, met wie, met welk beoogd resultaat en hoeveel we willen investeren wordt nader uitgewerkt in een **separaat uitvoeringsprogramma**. Het uitvoeringsprogramma voor de komende vier jaar is als bijlage aan deze Economische Agenda toegevoegd en biedt daarmee inzicht in onze activiteiten voor de komende periode. Voor zover we dat vooraf weten natuurlijk, want bij economische structuurversterking kan niet op voorhand volledig voorspeld worden wat nodig is of op welke projecten we gaan inzetten. Het is vaak ook een kwestie van inspelen op de actualiteiten en inspringen op en meedoen met projecten en initiatieven van derden, mits ze binnen de doelstellingen van de economische agenda passen. Zeker in deze

economisch onzekere tijden en de grote dynamiek in de regio moeten we ons niet vooraf vastzetten, maar moeten we ons flexibel tonen en wendbaar opstellen, maar wel met onze eigen ambities voor ogen. Dit is dan ook de primaire reden dat we het uitvoeringsprogramma onder deze langjarige agenda periodiek herijken.

Organisatie

In deze Economische Agenda hebben wij onze lange termijn visie uiteengezet en aangegeven aan welke opgaven wij samen met andere partijen de komende jaren gaan werken voor een vitale en toekomstbestendige economie in Midden-Groningen. Met deze agenda en bijhorende werkwijze beogen wij een afgewogen en verantwoorde bijdrage te leveren aan de economie van Midden-Groningen.

Voor de realisatie van de agenda is een passende uitvoering en sturing nodig. Bij het inrichten hiervan hanteren we de volgende drie principes:

I. Uitvoeringsprogramma voor vier jaar en integrale sturing

Om onze economische ambities te kunnen realiseren is meer nodig dan alleen inzet vanuit het economisch domein van de gemeente. Het vraagt om een integrale benadering. We kunnen onze beschreven doelen alleen halen door proactieve, intensieve samenwerking en afstemming met andere beleidsthema's, zoals wonen, energie, ruimtelijke ontwikkeling, sociaal beleid en mobiliteit.

De governance van de Economische Agenda sluit aan bij de reguliere Planning & Control cyclus (P&C cyclus) van de gemeente Midden-Groningen. In de praktijk betekent dit het volgende:

- Op basis van de beschreven opgaven en uitdagingen wordt een uitvoeringsprogramma opgesteld voor een periode van vier jaar die wordt vastgesteld door het college. In dit uitvoeringsprogramma zijn de uit te voeren activiteiten (inclusief de doorvertaling naar de begroting) opgenomen. Het uitvoeringsprogramma voor de komende periode is als separate bijlage bij deze agenda opgenomen.
- Eventueel volgende uitvoeringsprogramma's komen tot stand door voorafgaand aan de uitvoeringsperiode met interne en externe partners en experts te bepalen in hoeverre de voorgenomen activiteiten bijdragen aan de opgaven en welke nieuwe activiteiten nodig zijn. Het uitvoeringsprogramma wordt zo periodiek bijgesteld, waarbij nieuwe accenten kunnen worden gelegd.

II. Voldoende uitvoeringscapaciteit voor flexibiliteit in de uitvoering

Om de beschreven opgaven te realiseren is uitvoeringscapaciteit nodig. Een langjarige agenda vraagt bovendien om flexibiliteit in de uitvoering. Bij de medewerkers die primair verantwoordelijk zijn voor de uitvoering dient daarom voldoende ruimte aanwezig te zijn om ook flexibel in te kunnen spelen op de grote externe dynamiek en op onvoorziene situaties. Borging van de 'antennefunctie' is daarbij van groot belang. In de uitvoering zal namelijk constant de afweging gemaakt moeten worden of geplande acties (nog) aansluiten bij de behoeften van het bedrijfsleven in Midden-Groningen en waar nieuwe initiatieven moeten worden opgepakt.

III. Effectieve en gerichte samenwerking met partners in de regio

Essentieel voor een effectieve uitvoering van de agenda is de samenwerking met onze partners. Hierin maken wij onderscheid in de samenwerking met niet-publieke stakeholders (bedrijven en instellingen) en de samenwerking met andere overheden.

De samenwerking met de niet-publieke stakeholders vindt voornamelijk plaats op het niveau van de afzonderlijke projecten en acties. Met andere overheden vindt naast samenwerking op het niveau van projecten en acties ook beleidsmatige afstemming plaats over de opgaven en de strategie. Hierbij wordt uiteraard gebruik gemaakt van de signalen en inzichten die vanuit de samenwerking met niet-publieke stakeholders worden opgehaald. In het uitvoeringsprogramma zijn per activiteit/project de beoogde samenwerkingspartners geïnventariseerd. In de beschrijving van de uitdagingen is ook stilgestaan bij de rol die wij voor onszelf zien weggelegd.

Monitoring

Om de effectiviteit van onze inzet goed te kunnen beoordelen en monitoren, hebben we inzicht nodig in zowel de resultaten van onze eigen inspanningen, als in de bredere ontwikkeling van de sociaaleconomische situatie in Midden-Groningen. Om dit inzicht te verkrijgen gedurende de uitvoeringsperiode en op basis hiervan de mogelijkheid te hebben onze inzet bij te sturen, hebben we onderstaande monitorings- en evaluatiesystematiek ingericht. Deze systematiek is opgebouwd uit drie bouwstenen.

Bouwsteen 1: Periodiek inzicht verschaffen in de ontwikkeling van de sociaaleconomische situatie in Midden-Groningen

Eén keer per vier jaar actualiseren wij de economische foto van de gemeente Midden-Groningen. In dit rapport wordt aan de hand van openbare data de ontwikkeling van de sociaaleconomische situatie (inclusief Brede Welvaart) geanalyseerd. De analyse laat zien in hoeverre de sociaaleconomische situatie in Midden-Groningen de gewenste kant op beweegt en hoe de ontwikkeling van onze gemeente zich verhoudt ten opzichte van de provinciale en landelijke ontwikkeling. De foto die we in 2024 hebben opgesteld is daarbij als een nulmeting te beschouwen.

De analyse wordt uitgevoerd voorafgaand aan het herijkingsproces van het vierjaarlijkse uitvoeringsprogramma zodat de inzichten uit de analyse, tezamen met de inzichten uit de andere bouwstenen gebruikt kunnen worden bij de herijking van de beleidsinzet van de gemeente. De analyse wordt in het college besproken en gedeeld met de gemeenteraad. De uitkomsten van de analyse kunnen tevens aanleiding geven om de langjarige agenda op onderdelen te actualiseren.

Bouwsteen 2: Permanente aandacht voor de signalen vanuit het bedrijfsleven en samenwerkingspartners

Naast de kwalitatieve monitoring van de sociaaleconomische situatie in Midden-Groningen achten wij het van belang of de feitelijke ontwikkeling vanuit de data ook aansluit bij de perceptie van de sociaaleconomische situatie van Midden-Groningen van het bedrijfsleven en onze samenwerkingspartners. Via de borging van de ‘antennefunctie’ zoals beschreven in de voorgaande paragraaf zijn we in staat in onze reguliere contacten met stakeholders permanent aandacht te hebben hiervoor. Daarnaast zijn wij voornemens om voorafgaand aan iedere uitvoeringsperiode van vier jaar, een brede stakeholderbijeenkomst te organiseren. Tijdens deze brede bijeenkomst presenteren we de uitkomsten van onze analyse van de sociaaleconomische situatie van Midden-Groningen. Staan we stil bij de perceptie van stakeholders van de ontwikkeling van de sociaaleconomische situatie en kijken we samen terug op de inzet van de afgelopen periode. Om vervolgens samen te bekijken wat dit betekent voor de bijsturing van de beleidsinzet van de gemeente voor de komende periode. Op bovengenoemde wijze valideren en verrijken wij voorafgaand aan iedere uitvoeringsperiode de beoogde beleidsinzet van de gemeente.

Bouwsteen 3: Monitoring van de resultaten via de reguliere P&C-cyclus

In het uitvoeringsprogramma staan per opgave de beoogde resultaten (output) van onze inzet beschreven. Via de reguliere P&C-cyclus leggen wij verantwoording af aan de gemeenteraad in hoeverre de beoogde resultaten in de praktijk zijn behaald.

Financiën

Er zijn diverse middelen beschikbaar om aan de verschillende opgaven uit deze Economische Agenda te werken. Het gaat hierbij om structurele middelen voor economische ontwikkeling (€ 95.000 per jaar) en de middelen in de voorjaarsnota 2024 beschikbaar zijn gesteld voor het Uitvoeringsprogramma bedrijventerreinenvisie en Uitvoering landbouwagonderwijs. Daarnaast worden de middelen gebruikt die beschikbaar zijn gesteld voor de uitvoering van de Visie Vrijtijdseconomie.

Deze middelen zijn overwegend aanjaagmiddelen en procesgeld. In veel gevallen zijn vervolginvesteringen nodig, van derden, maar ook vanuit de gemeente. Denk bijvoorbeeld aan centrumontwikkeling of bedrijventerreinontwikkeling. Deze investeringen vallen buiten de scope en begroting van deze lokale economische agenda. Een deel van de dekking van dergelijke investeringen kan mogelijk worden gevonden in het binnen de gemeente opgezette investeringsfonds. Eventuele overige investeringsbeslissingen zullen gedurende de uitvoeringsperiode via de reguliere P&C-cyclus aan de gemeenteraad worden voorgelegd en waar nodig via separate raadsvoorstellen.